

BEGIN VAN SPREKEN

GEDICHT

Ben ik het begin van spreken?
Het eerste woord met dubbel gezicht?
Bedekt met de mantel der gebreken
Is elk gebaar haast een gedicht.

Misschien is het begin een teken
Buiten ons om, als het licht;
Maar met de ontroering vergeleken
Verliest het aan gewicht.

Met woorden aan het leven gebonden
Ervaar ik in de tweede macht:

Elk gedicht wordt teruggevonden,
Elke gebeurtenis is uitgedacht.

Een woord kan enkel nog mijzelf verwonden
Terwijl de spiegel eeuwig lacht.

DE STAD

De huizen worden trage tijdgenoten,
De stenen groeien met de mensen mee,
En in de ruimte tussenin besloten
Hebben wij van beweging geen idee.

Zolang wij maar niet op bekenden stoten,
In ieder raam onszelf zien als trofee,
Zal geen ontmoeting ons geheim ontbloten
En volgen wij ons spiegelbeeld gedwee.

Het lichaam tekent in de winkelramen
De volgende ontmoeting: niets staat vast.

De vrienden maken vrienden zonder namen;
Wij volgen de beweging op de tast.

De stad vertoont een kind, een heer, een dame:
Het lichaam is aan alles aangepast.

DE TRAM

De huizen gaan voorbij aan beide kanten.

Is dit het paradijs? Dicht op elkaar

Zijn wij gerust: ik ruik mijn buurman's haar

En onze kleren zijn elkaars verwanten.

Het is lichaam is de veilige constante

Waarmee ik mijn toevalligheid bewaar

Tussen de man die ruikt naar zijn sigaar

En de verlegen jongen met zijn tante.

Door dit toevallig met elkaar bewegen

– de opwinding beschrijft een vaste baan –

Hebben wij een verzamelnaam gekregen.

Wij raken ongestraft de ander aan;

De ramen houden de ontroering tegen,

Totdat wij om het een of ander gaan.

VACANTIE

De spiegel heeft geen einde of begin.

Beslagen ramen houden het bewegen

Van de voorbijgangers voor ons verzwegen:

Emotie wordt een marmeren godin.

Wij stappen in een trein met tegenzin:

Geen blinde muren houden ons meer tegen,

Maar alle vensters maken ons verlegen;

Bij elke halte stapt een vreemde in.

De wegen zijn familie van elkaar,

En om het even hoe wij onze dromen

Ook uitleggen, wij worden beetgenome.

Wij groeien aan de spiegel met ons haar

En zullen altijd onszelf tegenkomen:

Een litteken vervangt de evenaar.

MORGEN

De stad heeft ons elkaar laten ontmoeten:

In alle ramen gaan wij, nagemaaakt,

Alsof het ons in enig opzicht raakt

Of de voorbijgangers ons willen groeten.

Het toeval bracht ons op dezelfde route:

Een tram. Wij leggen onze woorden naakt,

Maar bij een halte, uit de droom ontwaakt,

Maakt ieder zich verlegen uit de voeten.

Ook nu weer hebben wij onszelf bedrogen:

Morgen ontmoet ieder zijn eigen beeld

Apart. Een spiegel die niet wordt gedeeld

Ontleedt het lichaam tot op onze ogen.

De ruimte om ons heen blijft onbewogen,

Alsof wij in een film hebben gespeeld.

NARCISSOS

Geen droom wordt door een glimlach aangeraakt,
Het bloed legt zich niet eens in hinderlagen;
Een glazen handschoen houdt het lichaam vast
Wanneer het een verkenningstocht wil waren.

De haren hebben het gezicht verrast:
Een litteken dat niet meer zal vervagen,
De leeftijd in het spiegelbeeld gekrast,
Deze herinneringen zijn te dragen.

Gebaren zijn sinds eeuwen vastgelegd,
Het water heeft de spiegel uitgevonden
En ieder woord is al een keer gezegd.

Het lichaam kan alleen zichzelf verwonen,
Maar raakt aan die gevangenschap gehecht:
De componenten zijn voorgoed ontbonden.

TÊTE DE FAUNE

Wij zijn niet langer aan elkaar gebonden,
De spiegel is zijn eigen gang gegaan:
Het spiegelbeeld neemt vaste vormen aan
Om de herinneringen af te ronden.

En niet eens samen in een bed gevonden
Blijven wij van elkaar bevrijd bestaan,
Want met de tijd heeft alles afgedaan:
De woorden van de jeugd en dito zonden.

Wat buiten de gezichtskring is gebleven –
Herinneringen in hun glazen huis,
Het spiegelbeeld in zijn harig dwangbuis –
Is nauwelijks de moeite van het leven;
En niemand van de goden voelt zich thuis,
In het doorzichtig vreemde bed gedreven.

JOHANNA DE WAANZINNIGE

De ruimte houdt de vliegen in bedwang,
Er groeien geen geruchten in de ramen;
Beweging trok zich in een lichaam samen
Dat als een vleermuis hecht aan het behang.

Het lichaam trekt als een verliefde slang
Het harnas aan met code van de namen
Die als pauwen in de vijver omkwamen,
Terwijl hun praalzucht spiegelt in de gang.

Prinses, het licht als een verschoten gast
Verschuilt zich in de rimpels van de regen;
Je haat het vuur dat wortelt in de wegen
En het verhemelte dat namen krast.

Je tong zuigt zich in alle sloten vast,
Maar deuren houden niet op te bewegen.

NA JAREN

Na jaren laat geen stad zich meer bepraten
Door wie haar zijn geheimen heeft ontvouwd;
Argwanend wordt de vreemdeling beschouwd
Die nieuwe verten meet naar oude datum.

Kinderen op de hoeken van de straten
Spuwen naar merels en loeren op goud;
De regen moet de stad sinds lang verlaten
Hebben: haar hart werd zienderogen oud.

Ik ben nog steeds op zoek naar ooggetuigen
Van mijn verhouding met de dingen hier:
Een kamer die zich sloot na het vertier
En nu na eeuwen terugkeert tot het woud –
Een wonder dat geen mens kan overtuigen,
Omdat een vreemdeling erop vertrouwt.

SYMPOSION

Het lichaam keert terug zonder geheim:

Veroveringen hielden geen verband,

De oproer die het zaaide in een hand

Was niet bij machte iemand te bevrijden.

Sindsdien houdt het de willekeur in stand:

Schaduw die langs een caféraam glijden,

Een vrouw op straat, een opgewekte heiden,

Bekentenissen, namen in een krant.

De stad leidt een denkbeeldig dubbelleven

Voor wie verwacht dat achter elk gebaar

De eigen liefde schuil gaat, dat als evenaar

Het zonlicht ons doormidden heeft gedreven

En in de stad, als raadsel opgegeven,

De wederhelften zoeken naar elkaar.

VERANTWOORDING

Deze gedichten werden geschreven tussen september 1958 en februari 1965.